

BH2006. 400

A kórház kártérítési felelősség alóli mentesülését nem eredményezi önmagában az, hogy - meghatározott vizsgálat elvégzésének hiányával - szakmai szabályt nem sértett. Ha az orvosai a tőlük elvárható legnagyobb gondosságot elmulasztják a beteg vizsgálata során, a kórház kártérítő felelőssége megállapítható (1959. évi IV. törvény 339. § és 348. §; 1997. évi CLIV. törvény 77. §, 119. §, 129. §).

A felperest 2002. július 26-án, 73 éves korában a jobb alsó végtagjának fájdalmai miatt a háziorvosa a II. r. alperes ambulanciájára utalta be, ahol a vizsgálatok alapján a jobb csípő tájékának érzékenységet, bal csípőjének beszűkült mozgását, mindkét térdének nyomásérzékenységet állapították meg, és fekvőbeteg ellátásra szeptember hónapra jegyezték elő.

A felperes 2002. augusztus 26-ától szeptember 2-áig a III. r. alperes kezelése alatt állott, ahol fizioterápiás és gyógyszeres kezelést kapott, majd a reumatológiai konzílium és a további vizsgálatok elvégzése előtt - a kezelőorvosai és az ápolószemélyzet értesítése nélkül - otthonába távozott.

A fájdalomainak erősödése miatt 2002 szeptemberében a háziorvosánál jelentkezett, majd beutalója alapján 2002. szeptember 11-én az I. r. alperes Ortopédiai Klinikáján megjelent, ahol kezdődő jobb oldali csípőízületi elfajulást, ágyéki gerincelfajulást, és mindkét oldali térdet érintő belső túlsúlyú ízületi elfajulást állapították meg, és soron kívül beutalták volna a III. r. alpereshez, de oda a felperes nem kívánt visszamenni.

A felperes 2002. szeptember 30-ától október 14-éig a II. r. alperes fekvőbeteg-ellátása és kezelése alatt állott, ahol a kezelőorvosa a panaszai és fájdalmai alapján ülőidegszabát vélelmezett. E kórházi kezelése alatt, 2002. október 1-jén - gyógytornász kíséréte mellett - a folyosón elesett. Ekkor a csípőjéről készült röntgenvizsgálat, amely törést nem mutatott. A felperest október 14-én hazabocsátották, de az állapota annyira romlott, hogy mozgásképtelenné vált, és 2002. november 21-én már mentő szállította az I. r. alperes Ortopéd Klinikájára, ahol a nagy fájdalmai és járásképtelensége miatt végzett kiegészítő röntgenvizsgálat a combcsont-test alsó részének fáradásos törését mutatta, amelyet december 2-án megoperáltak. A november 21-ei röntgenvizsgálat szerint az I. r. alperes megállapította, hogy „a femur diafisis kp. harmadában dislocatio nélküli rövid ferde törés. A felvételek alapján a térdízületben mérsékelt genu varum. A femur diafisis törés morfológiája alapján lehet ún. Milkmann törés komplettálódása: eltolódás nélküli fáradásos törés”. A fáradásos törés jellemzője, hogy először nem terjed ki a csont teljes keresztmetszetére, majd valamilyen külső hatás (pl. elesés) következtében komplettálódik és ezáltal válik teljessé. Ez hetek, de hónapok következménye is lehet.

A felperes esetében a fáradásos törés időpontja teljes bizonyossággal nem állapítható meg, de kialakulása a panaszok jelentkezésének idejéhez köthető. Röntgenfelvétel alapján kimutatható, de ilyen felvétel 2002 nyaratól november 21-éig terjedő időben az érintett alperesek egyikénél sem készült. A november 21-én biztosan megállapított fáradásos törés - korábbi ellátásának hiányában - 2002 nyaratól a felperes mozgásképtelenségéhez, és az akkor már szükségessé vált műtéti beavatkozáshoz vezetett.

A felperes a keresetében vagyoni és nem vagyoni kárai megtérítésére kérte az alperesek kötelezését arra hivatkozással, hogy a 2002 júliusa óta tartó combfájdalmainak kiváltó okát, a jobb combcsont elmozdulás nélküli törését az alperesek időben nem ismerték fel. Téves diagnózis alapján kezelték, emiatt járásképtelenné vált, és a 2002 decemberében szükségessé vált műtéti beavatkozásig hosszan tartó testi és lelki szenvedést kellett elviselnie.

Az alperesek és a pernyertességük érdekében beavatkozó biztosító a kártérítés feltételeinek hiányára hivatkozással a kereset elutasítását kérték.

Az elsőfokú bíróság közbenső és részítéletével az I. r. alperes kártérítési felelősségét megállapította a felperes 2002. szeptember 11-ei orvosi vizsgálatának elmulasztásával kapcsolatos károkért, a II-III. r. alperesekkel szemben azonban elutasította a keresetet. A szakértői vélemény alapján tényként megállapította, hogy a felperes 2002 júliusától fennálló panaszai mindvégig azonosak voltak, az állapota a műtét elvégzéséig terjedő időszakban azonban fokozatosan romlott, 2002. év novemberére pedig már mozgásképtelenné vált. A diagnosztikus vizsgálatok során a csont törését nem állapították meg, arra csak 2002 novemberében történt vizsgálata során került sor. A kárát bizonyította, és ez okozati összefüggésben van azzal az időszakkal, amikor az alperesek kezelték. A II-III. r. alperesek azonban a kártérítési felelősség alól kimentették magukat, az I. r. alperes kártérítési felelőssége azonban fennáll, mert a 2002 szeptemberi vizsgálata nem terjedt ki a felperes valamennyi panaszára. Elvárható lett volna a

panaszok okainak teljes körű feltárása, amelynek alapján a fáradásos töréssel kapcsolatos diagnózis kizárható, vagy megerősíthető lett volna. Az I. r. alperes orvosai az elmulasztott vizsgálattal megsértették az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eü. tv.) 77. §-ának (3) bekezdésében foglaltakat, mert nem a legnagyobb gondossággal jártak el, ezért az I. r. alperes kártérítési felelőssége az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 348. §-ának (1) bekezdésére utalással a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése alapján fennáll.

A másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság közbenső- és részítéletének a közbenső ítéleti rendelkezését megváltoztatta, és az I. r. alperessel szemben is elutasította a keresetet. A II-III. r. alperesekkel szemben hozott, a keresetet elutasító részítéleti rendelkezést helybenhagyta.

A határozat indokolásában kifejtette, hogy az I. r. alperes által 2002. szeptember 11-én elvégzett ambuláns vizsgálatkor a felperesnek a derekából a jobb térde irányába sugárzó fájdalomának panaszolása miatt elrendelt csípő- és térdízületi röntgenfelvétellel igazolt kopásos elváltozások kellőképpen magyarázták az előrehaladott panaszok kiváltó okát, ezért nem szakmai mulasztás az, hogy az ambuláns vizsgálaton saját lábán megjelent felperes combcsontjának röntgenvizsgálatát az I. r. alperes nem tartotta szükségesnek. A diagnosztikus eljárásokkal feltárt, ténylegesen fennálló és a felperes panaszait kellőképpen magyarázó elváltozások adekvát gyógykezelését az I. r. alperes felajánlotta, ezért a kártérítési felelőssége nem áll fenn, az azt megállapító elsőfokú közbenső ítélet nem helytálló.

A felperesnek a II. r. alperessel szembeni keresetet elutasító elsőfokú ítéleti rendelkezését azonban a másodfokú bíróság helytállónak tartotta és kifejtette, hogy a II. r. alperesnél történt gyógykezelése alatt - 2002. október 1-jén - történt elesése másnapján röntgenfelvétel készült, amely a combnyaktörést kizárta. A felperes járóképesége folytán teljes lábhosszána röntgenvizsgálatára nem volt szükség.

A III. r. alperessel szembeni keresetet elutasító elsőfokú részítéleti rendelkezést is helyesnek tartotta a másodfokú bíróság, és kifejtette, hogy a 2002. augusztus 6-ától szeptember 2-áig tartott gyógykezelése során megkezdett kezelés folytatására nem volt lehetőség, mert a felperes szeptember 2-án előzetes bejelentés nélkül az intézményből eltávozott.

A jogerős ítélet megváltoztatása iránt a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet és az I. r. alperes mellett a II-III. r. alperesek egyetemleges kártérítési felelősségének, továbbá annak a megállapítását is kérte, hogy az alperesek egyetemleges kártérítési felelőssége nem csupán a 2002. szeptember 11-ei naphoz köthető, hanem minden olyan naphoz, amikor őt az alperesek vizsgálták a diagnózis megállapítása céljából.

Álláspontja szerint ugyanis nem történik meg a teljes kivizsgálása mindaddig, amíg a fájdalom okát nem állapítják meg. Az I. r. alperes Ortopéd Klinikájára pedig 2002. szeptember 11-én nem vették fel, holott akkor már az elviselhetetlen fájdalmi okának feltárására szükség lett volna. Miután egyetlen intézetben sem rendelték el a jobb combcsont törésének helyén a röntgenvizsgálatot, állandóan terhelte a lábát, holott a törést kezelni és gyógyítani kellett volna. A csípő- és térdízületi elváltozások nem magyarázhatták az előadott panaszok kiváltó okát, hiszen valamennyi orvos azért küldte el, mert sokkal kisebb csípő- és térdízületi elváltozásokat állapítottak meg, mint ami a nagymértékű fájdalmait igazolta volna. A jogerős ítéletet megalapozatlannak, egyes megállapításait tévesnek tartotta.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelem 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 273. §-ának (1) bekezdése szerinti előzetes megvizsgálása során a felülvizsgálati eljárás lefolytatását elrendelte.

A felperesek, valamint a beavatkozó felülvizsgálati ellenkérelmeikben a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérték.

Az Alkotmánybíróság 42/2004. (XI. 9.) AB határozatából következően a Legfelsőbb Bíróság csak abban a kérdésben foglalt állást, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okból az ügy érdemi elbírálására kihatóan jogszabálysértő-e.

Az Eü. tv. 77. §-ának (3) bekezdéséből következően a felperes egészségügyi ellátása során az alperesek ebben részt vevő alkalmazottait a tőlük elvárható legnagyobb gondosság, a szakmai és etikai szabályok, illetőleg irányelvek betartása terhelte. Ebből következően a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése szerinti általában elvárható magatartás mércéjét az Eü. tv.-ben foglaltak határozzák meg, ezért a perbeli esetben is ennek alapján kellett vizsgálni az alperesek egészségügyi alkalmazottainak tevékenységét a felperesen végzett, és az egymástól elkülönülő vizsgálatosorozataik és kezeléseik egész ideje alatt.

Az alperesek kártérítési felelősségének elbírálásához szükséges körében az eljáró bíróságok a tényállást kellően feltárták, az abból levont jogi következtetéseikkel azonban a Legfelsőbb Bíróság csak részben ért egyet.

A felperes 2002. év nyarán a jobb lábában jelentkező fájdalmak okának megállapítása és panaszainak kivizsgálása végett első alkalommal a II. r. alpereshez fordult, ahová háziorvosi beutalóval érkezett. A II. r. alperes orvosa műszeres vagy röntgenvizsgálatot nem végeztetett, megelégedett a felperes által hozott, de meg sem tekintett, időpontjában sem ismert, a csípőről és térdről készített röntgenfelvétellel, majd a felperes fizikális vizsgálata alapján sürgős teendőt nem látva, a vizsgálatot és kezelést az általa diagnosztizált, a vállakat és a lábakat is érintő degeneratív csípő- és térdelváltozást a szeptemberre történt felvételi előjegyzéssel megoldottnak tekintette. Ez súlyos

hiba volt, mert a nagy fájdalmakkal jelentkező beteget nem hagyhatta volna magára a hetekkel későbbre halasztott kórházi felvételéig és a nyári szabadságot ellenére is biztosítania kellett volna az Eü. tv. 119. §-a (3) bekezdésének c) pontja értelmében a felperes egészségi állapotában elérhető legnagyobb tényleges állapotjavulást. E körben jelentősége van annak is, hogy a felperes július 26-án combfájdalomra panaszkodott-e. Állítása szerint igen, és ezt erősíti meg a II. r. alperes tényleges, 2002. szeptember 30-án történt felvételéről, majd a 2002. október 14-éig tartó kórházi kezeléséről kiállított zárójelentés, amelyben a felperes kezelőorvosai maguk írják le, hogy „jelenlegi beutalására jobb oldali lumboischialgia, jobb combfájdalom miatt került sor”, ez a kórházi felvétele pedig a július 26-ai vizsgálata alapján előre tervezett volt. Ha pedig a felperes kifejezetten a combfájdalomra is panaszkodott, a II. r. alperes orvosainak a legnagyobb gondosság tanúsítása esetén el kellett volna rendelniük ennek a testterületnek a vizsgálatát, akár röntgenfelvétel elkészítésével, vagy más, diagnosztizálásra alkalmas eszköz vagy eljárás igénybevételével. A II. r. alperes azonban sem a július 26-ai vizsgálat, sem a szeptember 30-ától október 14-éig tartó kórházi kezelés alatt ilyen combcsontvizsgálatot nem végzett, sőt, még akkor sem, amikor a felperes október 1-jén a folyóson elesett. E mulasztásával saját magát zárta el annak bizonyításától, hogy a 2002. november 21-én megállapított fáradásos combcsonttörés az általa végzett vizsgálat, illetőleg kezelése ideje alatt még nem állott fenn.

Az Eü. tv. 129. §-ának (1) bekezdése értelmében a kezelőorvos maga választhatja meg a tudományosan elfogadott vizsgálati és terápiás módszereket, de az általa választott módszerért felelősséggel tartozik. Ha a felperes combcsontjának röntgenvizsgálatát az ismert panaszok és kórelőzmények ismerete ellenére nem tartotta szükségesnek, és így azt nem is kezelte, az ennek elmulasztásával okozott károk megtérítése iránti felelősség alól nem mentesülhet. A jogerős ítéletnek a szakértői véleményen alapuló indokai, miszerint a felperes panaszait a csípő- és térdízületi röntgenfelvétellel igazolt elváltozások kellőképpen magyarázták, nem menti a II. r. alperes felelősségét, mert szakmai előírás megsértésének hiányában is megállapítható a legnagyobb gondosság tanúsításának elmulasztása, amely a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján egyértelmű.

Az I. r. alperes első alkalommal 2002. szeptember 11-én vizsgálta a felperest, ahová a háziorvosa utalta be, miután a fájdalmai a gyulladásgátló és fájdalomcsillapító gyógyszerek szedése ellenére sem csökkentek. Az I. r. alperes ambulanciáján a felperes derekáról, térdeiről és csípőjéről készült röntgenfelvétel, amelynek alapján az I. r. alperes orvosa enyhe fokú csípőízületi kopást, kissé előrehaladottabb térdízületi kopást és a gerinc kisízületeinek kopását állapította meg és konzervatív kezelést írt elő. A megállapított elváltozásokat indokoló fájdalmat jóval meghaladó, nagymértékű fájdalmainak okát kereső teljes körű vizsgálatára, de a kórházi felvételére sem került sor. Panaszait az I. r. alperes orvosa az általa megállapított problémákkal igazoltnak látta, holott - bár a fájdalomérzet szubjektív -, a nagyfokú mozgáskorlátozottság és a nagyfokú fájdalomról szóló panaszok további kiegészítő vizsgálatokat - mint ahogyan az a később megtörtént - indokolt volna.

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az I. r. alperes orvosa nem az Eü. tv. 77. §-ának (3) bekezdésében foglaltak szerint járt el, és mulasztása közrehatott a felperes műtéthez vezető állapotrosszabbodásához. A másodfokú bíróság által hivatkozott szakmai előírások megsértésének hiánya a kártérítési felelősség alóli mentesüléshez nem vezethet, mert a legnagyobb gondosság tanúsítása esetén a panaszok valódi okának megállapítására lehetőség lett volna, így az I. r. alperes mulasztása felróható.

Az I-II. r. alperesek ugyan egymástól elkülönülő tevékenységgel - mulasztással -, de közösen okozták a felperes műtéthez vezető állapotrosszabbodását. Mindkettőjük kártérítési felelőssége tehát megállapítható.

A III. r. alperessel szembeni kereset elutasító ítéleti rendelkezést azonban alaptalanul támadta a felperes, mert a jogerős ítélet e körben nem jogszabálysértő.

A rendelkezésre álló iratokból az állapítható meg, hogy a felperes egy hétig tartózkodott a III. r. alperes szakkórházban, és e körben nincs jelentősége annak, hogy ez a zárójelentés szerinti 2002. augusztus 26-ától szeptember 2-áig, vagy a felperes állítása szerinti 2002. szeptember 16-ától 23-áig terjedő időben volt-e, az azonban bizonyos, hogy nem a jogerős ítélet szerinti 2002. augusztus 6-ától szeptember 2-áig terjedő időben. A III. r. alperes rehabilitációs szakkórház, ahová általában kivizsgált betegeket megállapított betegséggel utalnak rehabilitáció céljából, de ha az intézmény orvosai a felperes csípő-, térd- és derékfájdalmai mellett meglévő gerinc-, ízületi, vérnyomásos, csonttritkulásos problémái folytán a kitűzött orvosi konzíliumot azért nem tarthatták meg, és annak eredményéhez képest szükségessé váló további vizsgálatokat és kezeléseket azért nem végezheték el, mert a felperes onnan eltávozott, akkor ez a felperes együttműködési kötelezettségének körében az ő terhére esik és a III. r. alperes kártérítési felelősség alóli mentesülését eredményezi.

A felperes tehát az I. és II. r. alperesek esetében alappal hivatkozott a Pp. 270. §-ának (2) bekezdésében meghatározott felülvizsgálati okra, s mert az alperesek kártérítési felelősségének elbírálásához szükséges tények az iratokból megállapíthatóak, a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275. §-ának (4) bekezdése alapján az I. és II. r. alperesekkel szembeni kereset tárgyában hozott jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, a Pp. 275/B. §-a szerint alkalmazott Pp. 213. §-ának (3) bekezdése alapján a II. r. alperes kártérítési felelősségét közbenső ítélettel megállapította, míg az I. r.

alperes kártérítési felelősségét megállapító elsőfokú közbenső ítéleti rendelkezést helybenhagyta. (Legf. Bír. Pfv. III. 22.090/2005. sz.)